

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษา-
แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาสำหรับคนพิการ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัด
การศึกษาให้ทันสมัย ยืดหยุ่น มีรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ
ของเด็กและเยาวชนพิการ หรือที่มีความบกพร่องอย่างทั่วถึง และเอื้อต่อการนำไปปฏิบัติได้อย่างมี
ประสิทธิภาพคุณภาพ ทั้งนี้โดยหลักการต้องไม่เก็บค่าใช้จ่ายรวมถึงการจัดการศึกษาในลักษณะ
พิเศษสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร
และการเรียนรู้หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มี
ผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการ และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ
ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์
และวิธีที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่อง และเด็ก
กลุ่มเสี่ยงในลักษณะบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามกลยุทธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ 3 ด้าน
คือ ด้านการประกันสิทธิและโอกาสทางการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้าน
การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

เบญจา ชลธารันนท์ (2548, หน้า 17-24) กล่าวว่าปัจจุบันการจัดการศึกษา กระทรวง-
ศึกษาธิการได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องออกเป็น 9 กลุ่ม คือ 1) บุคคลที่มีความบกพร่อง
ทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (หูหนวกและหูตึง) 3) บุคคลที่มีความบกพร่อง
ทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ (รวมเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง) 5) บุคคล
ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีปัญหา
ทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก และ 9) บุคคลพิการซ้อน โดยมีแนวทาง
ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรอื่นในลักษณะ
ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ (Collaboration) การสังเคราะห์งานด้าน
การจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive

Education) ปลอดภัยจากอุปสรรค (Barrier-based) ที่จะขัดขวางการเรียนรู้ของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ และตั้งอยู่บนฐานของสิทธิ (Rights-based) เพื่อให้บรรลุถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participation) และความเสมอภาค (Equality) ทำให้คนพิการมีสิทธิในการเลือกดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีศักยภาพเป็นผู้ให้แก่สังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้โรงเรียนต้องมีการปรับหลักสูตร วิธีการหรือเทคนิคการสอน การวัดผลประเมินผล การปรับสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ในโรงเรียนทั่วไป และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (The Least Restrictive Environment : LRE) พร้อมทั้งต้องจัดหรือประสานงานให้มีการบริการ สนับสนุนเพิ่มเติมแก่เด็กหรือนักเรียนแต่ละบุคคล

บุคคลออทิสติกจัดว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องประเภทหนึ่งตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ และในปัจจุบันเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้น ในสหรัฐอเมริกาในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีเด็กออทิสติกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 500 (ผดุง อารยะวิญญู, 2546, หน้า 1) หรือในเด็ก 1,000 คน จะมีเด็กออทิสติก 2-5 คน (Anna Mattos - Massey, 2005) ลักษณะความบกพร่องของเด็กออทิสติก คือ มีความบกพร่องทางพัฒนาการทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ภาษาและการสื่อความหมาย พฤติกรรมอารมณ์และจินตนาการ ซึ่งมีผลมาจากการทำงานของสมองบางส่วนที่บกพร่องไป และจะพบก่อนเด็กมีอายุ 30 เดือน (กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 10-11) นอกจากนี้ รัชนิกร ทองสุขดี (2549) ยังได้กล่าวว่า เด็กออทิสติกมีความบกพร่องผสมผสานกัน 3 ด้าน ได้แก่ ความผิดปกติทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความผิดปกติทางภาษาและการสื่อสาร ความผิดปกติทางอารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งความผิดปกติทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น เป็นปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณาการแก้ไขก่อนการแก้ไขความบกพร่องด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการลด พฤติกรรมที่เป็นปัญหาและสร้างพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการ เพื่อพร้อมที่จะเรียนรู้และอยู่ร่วมในสังคม กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและยังเป็นการช่วยลดระดับความตึงเครียดของผู้ปกครองอีกด้วย

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545, หน้า 228-230) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่าพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กออทิสติกที่แปลกไปจากเด็กปกติ แยกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กลุ่มแยกตัว (Alloof Child) ซึ่งมีลักษณะพฤติกรรมที่แยกตัวเองออกจากกลุ่มคน ต้องการอยู่คนเดียวอย่างเห็น ได้ชัด เนื่องจากการพบคนมากจะทำให้เด็กเครียด โดยเฉพาะกับคนแปลกหน้า แต่เมื่อเด็กได้อยู่ คนเดียวจะเป็นช่วงเวลาที่เขารู้สึกผ่อนคลาย เด็กกลุ่มนี้ไม่มีภาษาสื่อสาร เมื่อโตขึ้นสามารถมี ทักษะการทำงานพอสมควร คือ ทำงานที่มีลักษณะงานตามที่เขาสนใจ แต่ยังมีพฤติกรรมก้าวร้าว เรื้อรัง เบื่อ ร้องเสียงดัง เล่นมือ หมุนตัวที่ยังพบได้บ่อย ๆ และทำให้เป็นปัญหาต่อการคบเพื่อน กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มยอมตาม (Passive Child) เด็กกลุ่มนี้มีลักษณะท่าทียอมให้คนอื่นเข้าหา โอบกอด หรือร่วมกิจกรรมที่มีคนคอยควบคุมได้ สามารถเลียนแบบได้ทั้งท่าทางและภาษาพูดแต่ไม่เข้าใจ

ความหมายการกระทำหรือคำพูดที่ลอกแบบมา ไม่มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เอาแต่ทำตามผู้อื่นซึ่งก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้ที่ร่วมกิจกรรมด้วย เด็กกลุ่มนี้ต้องการเพื่อนแต่ไม่เข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ ทำให้บางครั้งเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเป็นปัญหาได้ แต่เด็กกลุ่มนี้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าทุกกลุ่ม ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มเข้าหาคน (Active But Odd) เป็นกลุ่มที่จัดการได้ยากที่สุด ขณะที่เด็กต้องการความสนใจ คนรอบข้างมักจะไม่นสนใจเขา เพราะวิธีการเข้าหาคนมักใช้วิธีถามซ้ำ ๆ พุดซ้ำ ๆ บางครั้งเข้ามาคลอเคลีย และมักเกินเลยไปเป็นลักษณะก้าวร้าว ก่อความรำคาญ ลักษณะภายนอกดูเหมือนว่าเด็กชอบเข้าหาคน แต่ถ้าสังเกตให้ดีจะพบว่า การเข้าหาคนไม่ใช่เพราะความต้องการคลอเคลียที่คน แต่จะเข้ามาเพื่อคู่สิ่งที่เขาสนใจโดยไม่สนใจความคิดความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะถามซ้ำ ๆ โดยไม่สนใจคำตอบ ยิ่งถ้าเด็กตื่นเต้นวิตกกังวล เขาจะแสดงความหงุดหงิด ก้าวร้าวจนควบคุมได้ยาก และจะไม่สนใจเพื่อนอีกต่อไป ซึ่งกล่าวโดยสรุป พฤติกรรมทางสังคมของเด็กออทิสติก คือ การไม่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ในลักษณะโต้ตอบสองทางได้ (Two-way)

จากข้อความข้างต้นพอกล่าวได้ว่า เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมักประสบปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ดังนั้นการปรับพฤติกรรมถือว่าเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาเด็กออทิสติก โดยเฉพาะกรณีเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม การปรับพฤติกรรมนอกจากจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อผู้อื่นและลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมแยกตัว พฤติกรรมทำร้ายตนเอง (ชาญวิทย์ พรนภดล, 2548) อีกทั้งเมื่อปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมได้แล้วจะช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมได้ดี (ศรียา-ประภัสร์ นิยมธรรม, 2545)

การปรับพฤติกรรมมีวิธีการและหลักการที่สามารถเลือกใช้ได้หลากหลายรูปแบบ แต่การปรับพฤติกรรมที่มีการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพและเป็นสากล คือ การปรับพฤติกรรมแบบการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (Applied Behavior Analysis : ABA) เป็นการนำวิธีการปรับพฤติกรรมมาใช้ในการสอนเด็กโดยมุ่งการสร้างเสริมพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เช่น การมองหน้า การปฏิบัติตามคำสั่ง การเลียนแบบ หรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง เช่น การแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราด การกรี๊ดร้อง การทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น เป็นต้น การสร้างเสริมพฤติกรรมใหม่ และการลดพฤติกรรมเก่าจะดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน มีการฝึกอย่างสม่ำเสมอ และใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย แต่เทคนิคพื้นฐานของการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ คือ การอาศัยทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Operant Conditioning) ของ Skinner และได้มีการพัฒนาเรื่อยมาในช่วงปี 1980's จนถึงปัจจุบัน ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540, หน้า 60-61) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการของการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์มีอยู่ด้วยกัน 3 ขั้นตอน คือ การประเมินพฤติกรรม (Behavior

Assessment) อันประกอบด้วย การอธิบายเงื่อนไขนำหรือตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent Determinant : A) ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Behavior Determinant : B) และมีตัวกำหนดที่เป็นผลกรรม (Consequence Determinant : C) เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมว่า พฤติกรรมใดกระทำแล้วจะได้รับรางวัลหรือผลกรรมทางบวก และพฤติกรรมใดกระทำแล้ว จะได้ผลกรรมทางลบ สามารถเรียกวิธีการนี้ได้โดยรวมว่า การวิเคราะห์พฤติกรรม ABC ส่วนผล ที่ได้จากการประเมินนั้น คือ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขซึ่งต้องกำหนดเป็น วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และกำหนดเป็นความสามารถที่เสถียร (Baseline) ของเด็ก ขั้นตอนที่สอง คือ การให้ความช่วยเหลือ (Intervention) เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของเด็กโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ได้แก่ การให้ การเสริมแรง (Reinforcement) การชี้แนะ (Prompting) การแต่งพฤติกรรม (Shaping) และการเสนอ ตัวแบบ (Modeling) เป็นต้น ส่วนขั้นตอนสุดท้ายคือ การคงไว้ซึ่งพฤติกรรม (Maintenance) เมื่อเด็ก แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้แล้ว จำเป็นต้องให้เด็กแสดง พฤติกรรมเช่นนั้นเรื่อย ๆ มิให้เด็กกลับไปแสดงพฤติกรรมเดิมอีกจึงจำเป็นต้องมีการบันทึก พฤติกรรมของเด็กไปอีกระยะหนึ่งว่าพฤติกรรมนั้นคงที่หรือยัง หากยังไม่คงที่ที่ต้องทดลองใช้ วิธีการแก้ไขพฤติกรรมซ้ำอีกครั้ง (ผดุง อารยะวิญญู, 2546, หน้า 73-77)

การวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์นอกจากอาศัยทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Skinner แล้ว ผู้ศึกษาได้เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Albert Bandura มาประกอบการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์แทนพฤติกรรมเก่า ที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีภาวะออทิซึมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับทฤษฎีการเรียนรู้ทาง ปัญญาสังคม มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ ศึกษาหาต้นเหตุของการกระทำ หรือพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ของเด็กออทิสติก นับว่าเป็นการสนับสนุนวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์เกี่ยวกับการ ประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น อันเป็นขั้นตอนที่หนึ่ง ส่วนขั้นตอนของการปรับพฤติกรรมได้นำ เทคนิคการสร้างพฤติกรรมใหม่ (Acquisition Effect) โดยการใช้ตัวแบบ (Modeling) ที่มีชีวิตจริง (Live Model) ที่เด็กออทิสติกสามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือสังเกตได้โดยตรงไม่ต้องผ่านสื่อหรือ สัญลักษณ์อื่นใด อีกทั้งการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบเด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของ ตัวแบบได้ แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวเด็กไม่เคยทำมาก่อนเลยก็ตาม (ประเทือง ภูมิภักทราคม, 2540, หน้า 236-239)

จากข้อความที่กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ที่อาศัย ทฤษฎีการวางเงื่อนไขมาประกอบกับทฤษฎีปัญญาสังคมเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของ เด็กที่มีภาวะออทิซึม ทั้งนี้แนวทางในการลดพฤติกรรมเก่าที่ไม่พึงประสงค์และการสร้างพฤติกรรม

ใหม่ที่พึงประสงค์นั้น ผู้ศึกษาใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลกรรมของ Skinner โดยเลือกเทคนิคการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือการให้รางวัลในรูปแบบของเบี้ยยอรรถกร (Token) เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อให้เด็กสะสมเต็มไว้แลกเปลี่ยนของรางวัลที่เด็กต้องการ แต่ถ้าเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อีก ผู้ศึกษาได้เลือกใช้เทคนิคการลงโทษทางลบ (Negative Punishment) คือถอดถอนหรือริบเบี้ยยอรรถกรคืน วิธีการนี้เรียกว่าการปรับสินไหม (Response Cost) ส่วนการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ ผู้ศึกษาได้เลือกการเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริงเป็นเทคนิคหลักในการศึกษา พร้อมกับนำเทคนิคการชี้แนะทางวาจาและการเสริมแรงทางบวกมาประกอบ เพื่อส่งเสริมให้วิธีการของการปรับพฤติกรรมในเด็กออทิสติกครั้งนี้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลตามที่คาดหวังไว้

การปรับพฤติกรรมแบบการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (ABA) นั้นได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในการนำมาใช้ปรับพฤติกรรมของเด็กออทิสติกตามรายงานการวิจัยของ Susan R. Easterbrooks and C. Michele Handley (2005) ที่ทดลองปรับพฤติกรรมเด็กที่มีภาวะ Pervasive Developmental Disorders-Not Otherwise Specified (PDD-NOS) โดยวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์แล้วสามารถปรับลดพฤติกรรมที่ไม่สนใจฟังของเด็ก PDD-NOS ทำให้เด็กสามารถร่วมเรียนกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนร่วมในสภาวะที่ร่วมกลุ่มกับเพื่อนที่หลากหลายวัยได้อย่างปกติ นับเป็นการสนับสนุนในการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมแบบประยุกต์มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนการใช้ตัวแบบ มีการวิจัยของ อีเกล ริชแมน และ โคเกิล (Egel, Richman, and Koegel, 1981) ได้ศึกษาผลการใช้ตัวแบบในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้งานที่ต้องใช้ความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง 5 ชั้น กลุ่มตัวอย่าง是孩子ออทิสติกจำนวน 4 คน ก่อนทดลองในระยะเสถียร พบว่า เด็กทั้ง 4 คนมีความสามารถในการปฏิบัติงานทั้ง 5 ชั้นอยู่ในระดับต่ำมาก ในระยะทดลองผู้วิจัยให้ตัวแบบซึ่งเป็นเด็กปกติปฏิบัติงานให้เด็กออทิสติกดูเป็นแบบอย่างว่า การปฏิบัติงานที่ถูกต้องต้องทำอย่างไร ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กออทิสติกทั้ง 4 คน มีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนและหลังจากถอดถอนโปรแกรมการปรับพฤติกรรมออกแล้วความสามารถในการปฏิบัติงานดังกล่าวยังคงอยู่ต่อไป จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เทคนิคการใช้ตัวแบบเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่สูง ทั้งยังเป็นเทคนิคที่สะดวกต่อการนำมาใช้เพราะสามารถเลือกตัวแบบตามลักษณะตามที่ประสงค์ได้ และยังสามารถจัดรูปแบบวิธีการในการนำเสนอตัวแบบตามที่ต้องการได้

นอกจากนี้ พวงทอง วรรณกุล (2545, หน้า 56-60) ได้ศึกษาผลของการใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยยอรรถกรต่อทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากกลุ่มทดลอง 6 คน โดยให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยยอรรถกร ที่นักเรียนสามารถนำไปแลกเปลี่ยนของหรือ

จนมาได้ผลปรากฏว่า พฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษดีขึ้นและให้ข้อเสนอแนะว่า การเสริมแรงในการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาควรให้เด็กได้รับการเสริมแรงทันที และตัวเสริมแรงที่ให้นั้นต้องมีประสิทธิภาพ คือ ต้องเป็นสิ่งที่เด็กต้องการ ฉะนั้นครูผู้สอนควรตรวจสอบความต้องการของเด็กก่อนแล้วจึงให้การเสริมแรง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสนใจที่จะใช้การวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ในการปรับพฤติกรรมของน้องโอม (นามสมมติ) กรณีศึกษาที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญประจำสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ ว่าเป็นเด็กออทิสติกและมีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาไปด้วย ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากวิธีการสังเกตพฤติกรรมแบบช่วงเวลา โดยผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตพฤติกรรมการตีเบื้องต้นเป็นเวลา 7 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 5 วัน รวมทั้งสิ้น 35 ชั่วโมง พบว่า น้องโอมแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนสูงสุดในช่วงเวลา 12.40 - 13.40 น. และจากการสัมภาษณ์บุคคลที่ใกล้ชิดกับน้องโอมพบว่า น้องโอมต้องการที่จะเล่นต่อจากการพักกลางวัน ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน ดังนั้นน้องโอมจึงแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนในช่วงนี้มากที่สุด นอกจากนี้น้องโอมยังมีพฤติกรรมความก้าวร้าวอื่นด้วยการทำร้ายร่างกายผู้อื่น ได้แก่ การถีบและการตี (โดยการใช้มือตีหรือใช้ไม้บรรทัด) รวมทั้งการใช้คำคำที่รุนแรงและหยาบคายประคบ (ใช้ภาษาจีน) เมื่อน้องโอมโมโห พฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความไม่สบายใจต่อผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ๆ นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่าน้องโอมแสดงพฤติกรรมข้างต้นกับน้องชายวัยใกล้เคียงกันที่บ้านเป็นประจำ จนเกิดการทะเลาะเบาะแว้งภายในกลุ่มพี่น้อง พฤติกรรมดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขโดยการปรับพฤติกรรมอย่างเร่งด่วน

จากการสัมภาษณ์และการประเมินผลการกระทำ (การวิเคราะห์ ABC ที่ศึกษาถึงเงื่อนไขนำและผลกรรมอันก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นขั้นตอนที่หนึ่งของการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์) ผู้ศึกษาเลือกใช้การสังเกตพร้อมบันทึกความถี่ของพฤติกรรมการตีเพื่อน โดยกำหนดบริบทของสถานการณ์ เวลา และสถานที่ที่แตกต่างกันในเวลา 7 ชั่วโมงต่อวัน โดยในแต่ละวันน้องโอมจะมีกิจกรรมที่คล้าย ๆ กันทุกวัน คือ เวลา 07.30 น. มาโรงเรียน ทำความสะอาดห้องเรียน ทำความสะอาดโรงเรียน เวลา 08.10 น. เข้าแถวเคารพธงชาติ เวลา 08.40 น. เรียนภาษาไทย เวลา 09.40 น. เรียนสังคมหรือสุขศึกษา พลศึกษาหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การสับเปลี่ยนกันในแต่ละวัน เวลา 11.00 น. พักกลางวัน เวลา 12.40 น. เรียนคณิตศาสตร์ เวลา 13.40 น. เรียนวิทยาศาสตร์หรือศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์หรือการงานอาชีพและเทคโนโลยีหรือภาษาอังกฤษ โดยใช้การสับเปลี่ยนกันในแต่ละวัน เวลา 15.00 น. พักเล่นก่อนกลับบ้าน เวลา 15.45 น. กิจกรรม Home Room และเวลา 15.50 น. เข้าแถวกลับบ้าน

การสังเกตได้ทำติดต่อกันเป็น เวลา 5 วัน รวมจำนวนเวลา 35 ชั่วโมง พบว่าน้องโอมมีพฤติกรรม การตีเพื่อน โดยเฉลี่ย 8 ครั้งต่อวัน และในสถานการณ์ที่น้องโอมมีภาวะไม่นิ่ง เดินไปมาในห้องเรียน ไม่ยอมนั่งที่หรือพูดมาก น้องโอมจะแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนสูงสุดถึง 13 ครั้งต่อวัน ทั้งนี้ น้องโอมจะแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนสูงสุดในช่วงเวลา 12.40-13.40 น. ซึ่งเป็นเวลาที่น้องโอม เรียนคณิตศาสตร์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเลือกช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อทำการสังเกตพฤติกรรมการตี ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น กล่าวคือจากการสังเกตติดต่อกันเป็นเวลา 5 วัน รวม 5 ชั่วโมง การแสดง พฤติกรรมการตีมีความถี่เฉลี่ยที่ 4-5 ครั้งต่อชั่วโมง ส่วนสาเหตุของการตีที่น้องโอมแสดงออก ในช่วงเวลา 12.40 – 13.40 น. มากที่สุดเนื่องจากเป็นชั่วโมงแรกของการเรียนภาคบ่ายที่น้องโอม มีความต้องการที่จะเล่นอย่างต่อเนื่องจากการพักกลางวัน อีกทั้งในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพื่อน ๆ ในห้องทุกคนให้ความสนใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมและการทำแบบฝึกหัด จึงทำให้ละเลยต่อ ความสนใจของน้องโอมที่ต้องการพูดคุย หรือสนทนากับเพื่อน ๆ บางที่น้องโอมแสดงการตี เพราะเพื่อนไม่ฟังตนเองพูด หรือตีเพราะเพื่อนสนใจฟังครูสอนมากกว่าสนใจตนเอง ตัวอย่างเช่น เพื่อน ๆ ในห้องเรียนกำลังนั่งฟังครูอธิบาย และร่วมกิจกรรมการแก้ไขโจทย์คณิตศาสตร์ หน้าห้องเรียน น้องโอมแสดงการตีเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ที่เป็นเพื่อนผู้ชาย และสนิทสนมด้วย เพื่อให้เพื่อนคนนั้นหันมาฟังน้องโอมพูด ในเรื่องที่เพื่อนเองก็ไม่เข้าใจ (จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ถูกตี หรือผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน) ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนหรือความไม่พอใจ ให้กับเพื่อน ๆ มีบางครั้งเพื่อนไปฟ้องครูว่าถูกน้องโอมตี แต่เพื่อนร่วมชั้นเองก็มีได้โต้ตอบ การกระทำที่แสดงถึงความรุนแรง เพื่อน ๆ เพียงแต่ตักเตือน หลีกเลี้ยง หรือแสดงการขู่ด้วยวาจา และท่าทางเพื่อไม่ให้น้องโอมมาตีอีกเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ความรู้สึกของเพื่อนร่วมชั้นเมื่อถูก น้องโอมตี เพื่อน ๆ จะตอบคำถามในทำนองเดียวกันว่า ตีแรง เจ็บมาก หรือมีรอยแดงเกิดขึ้น บางครั้งเพื่อนบางคนถึงกับร้องไห้ ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมการตีผู้อื่นของน้องโอมนับว่าเป็นอุปสรรค ต่อการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วม

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมถาวร และเป็น ปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขต่อไปในอนาคต ดังนั้นต้องได้รับการปรับพฤติกรรมเพื่อช่วยให้น้องโอม มีพฤติกรรมเรียนร่วมในชั้นที่เหมาะสม และลดพฤติกรรมการตีผู้อื่นได้ ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือก วิธี การวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (ABA) เป็นแนวทางหลักในการปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ของน้องโอม ร่วมกับการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไข การเสริมแรงทางบวกด้วยเบียร์รถรถ การลงโทษด้วยการปรับสินไหม การชี้แนะ และการเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริงมาประยุกต์ใช้ ในโปรแกรมการปรับพฤติกรรมแบบ ABA ซึ่งเหตุผลในการเลือกเทคนิคการปรับพฤติกรรม ทั้ง 4 แบบที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เพราะน้องโอมมีทักษะในการเลียนแบบพฤติกรรม ถ้าเป็น

พฤติกรรมที่สนใจหรือมีแรงจูงใจที่ต้องการ (จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และบุคคลที่ใกล้ชิด) จึงทำให้ผู้ศึกษาเลือกต้นแบบการกระทำจากการใช้เพื่อนที่สนิทกับน้องโอมเป็นต้นแบบการกระทำเพื่อน้องโอมสนใจที่จะเลียนแบบพฤติกรรม ประกอบกับการชี้แนะทางกายและวาจาเพื่อช่วยกระตุ้นเตือนน้องโอมเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พร้อมกับเลือกใช้เบียร์รถรถมาแลกเปลี่ยนการเล่นรถจักรยานสองล้อที่น้องโอมชื่นชอบมาเป็นตัวเสริมแรงให้น้องโอมแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และเลือกการลงโทษโดยการปรับสินไหมเพื่อไม่ให้พฤติกรรมการตีเพื่อนลดลงหรือยุติลง ทั้งนี้ในการสร้างพฤติกรรมใหม่ขึ้นมาทดแทนพฤติกรรมนั้น ผู้ศึกษาได้เลือกใช้พฤติกรรมการลูบแขนเพื่อนให้น้องโอม เนื่องจากลักษณะของการแสดงพฤติกรรมของการตีเพื่อนของน้องโอมนั้นมีธรรมชาติการแสดงออกที่ต้องยื่นมือออกไปตีเพื่อน จึงทำให้น้องโอมเกิดความเคียดแค้นต่อการตี ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการลูบแขนนั้นมีลักษณะการแสดงออกที่คล้ายคลึงกัน คือ ยื่นมือออกไป แล้วทำการลูบแขนโดยใช้กำลังเล็กน้อยในการลูบ เพื่อแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความต้องการที่ตนเองต้องการสื่อออกมา จึงเป็นพฤติกรรมที่ง่ายต่อการเลียนแบบ และยึดหลักการของการแสดงพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติของน้องโอมอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ผู้ศึกษาเลือกเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการให้น้องโอมแสดงแทนพฤติกรรมการตีเพื่อน อีกทั้ง สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2541, หน้า 99) กล่าวว่าไว้ว่าการเลือกพฤติกรรมใหม่มาทดแทนพฤติกรรมเก่านั้น ควรเป็นพฤติกรรมทางบวก นั่นคือ กำหนดพฤติกรรมอื่นที่เมื่อเพิ่มขึ้นแล้วช่วยให้พฤติกรรมเก่านั้นลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการเพิ่มพฤติกรรมการลูบแขน เป็นการลดพฤติกรรมการตีเพื่อน ดังนั้นเมื่อผู้ศึกษาได้นำการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (ABA) มาทดลองปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ข้างต้นให้ลดลงหรือหายไป พร้อมทั้งสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ขึ้นมาทดแทนและสามารถทำให้พฤติกรรมใหม่นั้นคงอยู่ต่อไปได้เป็นผลสำเร็จจะช่วยให้น้องโอมสามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ได้อย่างปกติ และเพื่อนในห้องเรียนเกิดการยอมรับ อีกทั้งยังช่วยให้น้องโอมได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการเข้าสังคมได้อย่างเหมาะสมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อลดพฤติกรรมการตีผู้อื่นของน้องโอม โดยวิธีใช้หลักการสอนแบบการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์

ขอบเขตของการศึกษา

1. **กรณีศึกษา** น้องโอมเป็นเด็กชาย อายุ 11 ปี ได้รับการวินิจฉัยจากสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ว่า เป็นเด็กออทิสติกที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งและสมาธิสั้นร่วมด้วย ทั้งนี้ น้องโอมได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) จากสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และเข้ารับการศึกษาในระบบเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ในปีการศึกษา 2549 และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของน้องโอมพบว่า น้องโอมมีความสามารถทางการเรียนแบบพฤติกรรมที่ตนเองให้ความสนใจได้อย่างรวดเร็ว เช่น เมื่อเห็นการสาธิตการประกอบอาหารในโทรทัศน์ น้องโอมสามารถจดจำแล้วมาเลียนแบบทำทางการประกอบอาหารให้ผู้อื่นดูได้ แม้ว่าจะเห็นต้นแบบเพียงครั้งเดียวก็ตาม ปัจจุบันน้องโอมมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือการตีเพื่อนร่วมห้องเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่น้องโอมเลียนแบบมาจากเพื่อนและพฤติกรรมการลงโทษนักเรียนเมื่อทำผิดของครูประจำชั้นนั่นเอง (จากการสังเกต) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องได้รับการช่วยเหลือโดยการ ปรับพฤติกรรมอย่างเร่งด่วน เพื่อมิให้พฤติกรรมดังกล่าวกลายเป็นพฤติกรรมถาวรต่อไปในอนาคต และเป็นสาเหตุที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะให้การช่วยเหลือและทดลองปรับพฤติกรรมเหล่านั้นให้หมดไป

2. **ด้านเนื้อหา** การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการลดพฤติกรรมการตีเพื่อนของน้องโอม โดยใช้หลักการสอนแบบการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ ซึ่งเลือกการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไข การใช้ตัวแบบที่มีชีวิตจริง การเสริมแรงทางบวก การลงโทษโดยการปรับสินไหม และการชี้แนะมาประกอบในการสร้างโปรแกรมการปรับพฤติกรรมเพื่อลดการตีผู้อื่นของน้องโอม จำนวน 1 โปรแกรม โดยใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขมาเป็นหลักการพื้นฐานเพราะต้องชี้แจงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมกับน้องโอมก่อน เงื่อนไขที่ตั้งไว้สำหรับน้องโอมมีดังนี้ 1) พฤติกรรมการลูบแขนเพื่อนแบบเบา ๆ แทนการตีเพื่อน 2) แรงเสริมทางบวกโดยให้สะสมเบี้ยอรรถกรเพื่อนำมาแลกกับการเล่นถักจักรยาน 2 ล้อ (เป็นแรงเสริมทางบวกที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง) 3) กิจกรรมการสอนพฤติกรรมใหม่นั้น ใช้การดูตัวแบบที่มีชีวิตจริงที่สามารถสังเกตได้เลียนแบบการกระทำได้ตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งนี้การเลือกตัวแบบที่มีชีวิตจริงใช้วิธีการเลือกโดยให้เพื่อนที่น้องโอมไว้วางใจ สนับสนุน และเชื่อฟังมากที่สุดมาแสดงพฤติกรรมใหม่ เพื่อให้ตัวแบบมีอิทธิพลต่อความสนใจและเกิดพฤติกรรมเลียนแบบพฤติกรรม 4) เมื่อน้องโอมแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนครูจะใช้วิธีการลงโทษโดยการปรับสินไหม นั่นคือยึดเบี้ยอรรถกรคืน

5) ระหว่างการดำเนินกิจกรรมเพื่อน ๆ ในห้องสามารถใช้การชี้แนะด้วยวาจาเพื่อกระตุ้นให้น้องโอม แสดงพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์แทนการใช้พฤติกรรมการตี กำหนดเวลาสำหรับการสอนคือ เวลา 12.40 - 13.40 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่น้องโอมแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนมากที่สุด

3. **ด้านสภาพห้องเรียน** การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สถานการณ์ภายในห้องเรียนพิเศษที่เปิดสอนแก่นักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 เพื่อทบทวนและเสริมความรู้ในช่วงปิดภาคเรียนประจำปี การศึกษา 2549 ที่มีสภาพใกล้เคียงกับห้องเรียนในช่วงโรงเรียนเปิด กล่าวคือ ห้องเรียนยังต้องมีเพื่อนที่เรียนร่วมในชั้นปกติ โดยมีนักเรียนทั้งหมด 32 คน แยกเป็นนักเรียนชายจำนวน 15 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 17 คน และช่วงอายุของนักเรียนในห้องเรียนนี้อยู่ระหว่าง 7-11 ปี เนื่องจากเป็นห้องเรียนพิเศษช่วงปิดภาคเรียนของระดับช่วงชั้นที่ 1 สำหรับช่วงเวลาที่ใช้ทดลอง ปรับพฤติกรรมนั้น ได้ใช้เวลาเดิม คือ เวลา 12.40 - 13.40 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่น้องโอมมีอัตรา การแสดงพฤติกรรมการตีเพื่อนมากที่สุด ส่วนการจัดที่นั่งของน้องโอม ผู้ศึกษาได้จัดให้น้องโอม นั่งโต๊ะด้านหน้า เนื่องจากเอื้อต่อการสังเกตและบันทึกภาพ ทั้งนี้เก้าอี้และโต๊ะในห้องเรียน เป็นแบบยาว นักเรียนนั่งได้ 4-5 คน จึงจำเป็นต้องให้น้องโอมนั่งตรงกลางที่มีเพื่อนนั่งขวาซ้าย-ขวา เพื่อป้องกันมิให้น้องโอมลุกขึ้นเดินไปมาระหว่างร่วมกิจกรรมในห้องเรียน ส่วนเพื่อนที่นั่งด้านข้าง ทั้งสองข้างจะเป็นเพื่อนที่สนิทสนม และถูกคัดเลือกให้เป็นตัวแบบการกระทำเพื่อจะได้ชี้แนะ การกระทำและกระตุ้นให้น้องโอมแสดงพฤติกรรมการลูบแขนแทนพฤติกรรมการตี และมีหน้าที่ รายงานพฤติกรรมของน้องโอมในช่วงเวลาทดลองด้วย เพราะบางครั้งไม่สามารถบันทึกภาพได้ เนื่องจากน้องโอมชื่นชอบการถูกบันทึกภาพ จึงมีการแสดงพฤติกรรมสนใจแต่กล้องวิดีโอ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่ได้รับข้อมูลในการทดลองได้อย่างแท้จริง ผู้ศึกษาจึงใช้การสังเกตพฤติกรรม โดยเพื่อนที่อยู่รอบตัวน้องโอมเป็นผู้รายงานให้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (Applied Behavior Analysis: ABA) หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการลดพฤติกรรมน้องโอม โดยอาศัยทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำเป็นพื้นฐานประกอบ การเสนอตัวแบบการกระทำที่มีชีวิต การใช้แรงเสริมทางบวก การลงโทษและการชี้แนะในการลด พฤติกรรมการตีผู้อื่น โดยใช้ ABC ในการประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น

การวิเคราะห์พฤติกรรมแบบ ABC (Antecedent Behavior Consequence: ABC) หมายถึง วิธีการประเมินพฤติกรรม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และการประเมินผลการกระทำของน้องโอม เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline) ที่แท้จริง แล้วนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขและปรับ พฤติกรรมการตีผู้อื่นของน้องโอม

เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องผสมผสาน 3 ด้าน ได้แก่ ความผิดปกติทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความผิดปกติทางภาษาและการสื่อสาร และความผิดปกติทางอารมณ์ และพฤติกรรม ในที่นี้เป็นการศึกษาน้องโอม (นามสมมติ) ซึ่งเป็นเด็กออทิสติกและมีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาไปด้วย มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งและสมาธิสั้น ทั้งนี้ น้องโอมมีปัญหาทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่า ควรเลือกเป็นกรณีศึกษาในการพัฒนา และกำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ปีการศึกษา 2549

พฤติกรรมการตีผู้อื่น/เพื่อน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของน้องโอมที่แสดงออกมาในลักษณะของการใช้มือตีแขน หลัง หรือศีรษะเพื่อนในขณะที่เรียนร่วมในชั้นเรียน ทั้งนี้ การตีจะมีความรุนแรงในลักษณะที่เพื่อนเจ็บถึงร้องไห้ หรือมีรอยแดงปรากฏบริเวณที่โดนตี

พฤติกรรมการลูบแขนเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมใหม่ที่น้องโอมต้องเรียนรู้และจดจำมาปฏิบัติกับเพื่อนขณะเรียนร่วมในชั้นเรียนแทนพฤติกรรมการตีเพื่อน ซึ่งการลูบจะกระทำบริเวณแขนของเพื่อน และต้องลูบ โดยออกแรงเพียงเบา ๆ เพื่อให้เพื่อนรู้สึกตัว และให้ความสนใจในการเริ่มสนทนากับน้องโอม ทั้งนี้การเลือกพฤติกรรมนี้มาทดแทนพฤติกรรมเก่า นั้น ยึดหลักการแสดงที่สอดคล้องกับธรรมชาติของพฤติกรรมเก่า แต่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในทางบวก เพื่อทดแทนพฤติกรรมเก่าที่เป็นพฤติกรรมทางลบ

ตัวแบบการกระทำที่มีชีวิต หมายถึง เพื่อนที่น้องโอมสนิทสนมและเชื่อฟัง แล้วผ่านการฝึกแสดงพฤติกรรมการลูบแขนเพื่อนแทนการตีผู้อื่น เพื่อให้น้องโอมเลียนแบบการกระทำตามการเสนอตัวแบบ ซึ่งพัฒนามาจากงานของ Bandura ที่ว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบซึ่งกันและกันอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้ถูกปรับพฤติกรรมไม่ก่ออยู่รู้สึกขัดใจ หรือต่อต้านต่อการปรับพฤติกรรมนั่นเอง

แรงเสริมทางบวก หมายถึง การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม อันเป็นผลเนื่องมาจากการให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังพฤติกรรมนั้น และในที่นี้ใช้การได้เล่นถีบจักรยานสองล้อ เมื่อน้องโอมแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เบี้ยรรถกรเป็นเงื่อนไขในการแลกกับเวลาในการเล่นรถจักรยานสองล้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เบี้ยรรถกร (Token) หมายถึง ตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข ซึ่งต้องใช้ควบคู่กับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข และในที่นี้ใช้เหรียญรูปวงกลมสีน้ำเงินที่น้องโอมจะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการลูบแขนเพื่อนแทนการตีเพื่อน เมื่อหมดชั่วโมงเรียนน้องโอมสามารถนำเหรียญที่ได้รับมาแลกเป็นเวลาในการเล่นรถจักรยานสองล้อร่วมกับเพื่อนสนิทได้

การชี้แนะ (Prompting) หมายถึง การให้สิ่งเร้าที่เป็นตัวชี้ นำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เป้าหมายได้อย่างถูกต้องมากขึ้น ช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ลงได้ และในที่นี้ได้ใช้การกระตุ้นเตือน ทางวาจาและทางกาย เพื่อให้น้องโอมแสดงพฤติกรรมการลูบแขนเพื่อนแทนการตี ซึ่งผู้ที่ชี้แนะ พฤติกรรมให้น้องโอมได้แก่ครู และเพื่อนร่วมห้อง

การลงโทษ (Punishment) หมายถึง การให้ผลกรรมหลังจากการแสดงพฤติกรรม ที่ทำให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือยุติลง และในที่นี้ใช้การยึดหรือริบเหรียญรางวัลคืน เมื่อน้องโอม แสดงพฤติกรรมการตีเพื่อน เรียกอีกอย่างว่าการปรับสินไหม (Response Cost)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ช่วยลดพฤติกรรมการตีเพื่อนของน้องโอมได้
2. เป็นแนวทางในการปรับลดพฤติกรรมความก้าวร้าวต่อเด็กออทิสติกอื่น ๆ ต่อไป